

Samfundet S:t Erik Stockholm

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

YTTRANDE
2019-08-29

Sperlingens backe, del av kvarteret, Östermalm, sdp 2014-00404

Samfundet S:t Erik har yttrat sig vid två tillfällen under planarbetets tidigare skeden, 2015 och 2017 (bilaga 1 & 2). Dessa yttranden har varit kritiska till väsentliga delar av de då presenterade förslagen. Vissa förbättringar har gjorts i det nu aktuella planförslaget, till exempel när det gäller hushöjderna i kvarterets inre delar, som har minskats något och anpassats bättre till den omgivande miljön. Dock kvarstår viktiga delar av Samfundets tidigare kritik, särskilt när det gäller rivning av de två gatuhusen Grev Turegatan 3–5 från 1930-talet och Humlegårdsgatan 17 från 1980-talet. Samfundet vänder sig även mot att 1980-talets ursprungliga gestaltning av Sturegallerian, som är av hög arkitektonisk klass, utplånas enligt det aktuella förslaget.

Samfundet S:t Erik vill särskilt framhålla betydelsen av att kvarteret får behålla karakteristiska delar av sina årsringar i gatulivet. Därför är det väsentligt att bevara huset Grev Turegatan 3–5 med sin tidstypiska funkisfasad från 1930-talet samt bibehållen inredning från Ostermans marmorhallar. Även kontorshuset Humlegårdsgatan 17, ett värdefullt exempel på 1980-talets fasadgestaltning, bör bevaras ur ett kulturarvsperspektiv. Ur ett hållbarhetsperspektiv är det dessutom oförsvarligt att riva en så ung byggnad. Samma sak gäller Sturegallerians nuvarande entré från Grev Turegatan, som med sitt välvda glastak är ett uttrycksfullt exempel på 1980-talets formskapande. Samfundet ställer sig även tveksamt till en påbyggnad av det av Stadsmuseet grönmarkerade hörnhuset Birger Jarlsgatan/Grev Turegatan. Att genomföra dessa rivningar och påbyggnader vore att inte respektera dagens krav på varsamhet i befintliga kulturmiljöer.

Samfundet noterar att det aktuella förslaget går långt när det gäller att rekonstruera tidigare förändrade fasader, även om förutsättningarna för att åstadkomma en historisk exakthet i utförandet är begränsade. Här bör man hålla i minnet att klichémässigt utförda fasadrekonstruktioner tenderar att ha mycket kort hållbarhet.

Samfundets tidigare kritik av förslaget att flytta tunnelbanans nuvarande uppgång på Birger Jarlsgatans östra sida till en köpgalleria i kvarterets inre kvarstår. Ett offentligt finansierat transportmedel som tunnelbanan bör ha en väl utrustad och tillgänglig ingång direkt från huvudgatan, där trafikanterna rör sig, och inte göras beroende av gallerians öppettider.

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Laila Reppen
Sekreterare

Victor Edman
Styrelseledamot

Bilagor: Samfundet S:t Eriks yttranden av 2015-11-19 och 2017-06-29.

Samfundet S:t Erik
Stockholm

YTTRANDE

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

2015-11-19
Dnr 2014-00404

Samråd om program för del av kv. Sperlingens Backe, Östermalm, S-Dp 2014-00404

Programförslaget innebär rivning av inemot hälften av bebyggelsen i detta stora och högt exploaterade kvarter vid Stureplan. Tre av gathusen skulle rivras och två av dessa är kulturhistoriskt mycket värdefulla (grönklassade av Stadsmuseet), dels Freys hyrverk från 1901 och dels Ostermas bilsalong från 1937. Det tredje huset (Humlegårdsgatan 17) är från 1988 (arkitekt Arndt, Malmquist & Skoogh) och är oklassificerat, men är ett av de arkitektoniskt bästa husen från denna tid i innerstaden.

Samtliga hus i kvarterets inre föreslås att rivras utom Sturebadet. De är uppförda mellan 1890-talet och 1980-talet och är alla i gott skick. De föreslagna nya byggnaderna är 3-5 våningar högre än de befintliga, med stor negativ effekt på stadsmiljön.

Gatufasaderna på Stureplan 6 (Bångska huset, byggt 1883) och Stureplan 2 (byggt 1897) är sedan tidigare hyvlade, men detta kommenteras inte närmare i Stadsbyggnadskontorets digra material. De bör rekonstrueras och vissa förvanskade delar av övriga fasader bör återställas.

Sturegallerian invigdes 1989 och hör till landets mest gedigna och trivsamma, med sina oregelbundna ”gator” och arkitektoniskt genomtänkta ”torg” med glaslanterniner. Vissa ändringar kan dock göras för att förbättra orienterbarheten, gärna med en tydligare entré mot Humlegårdsgatan, men grundstrukturen bör behållas. Det är också möjligt med utvidgning till den vackra gården Birger Jarlsgatan 18 och f.d. Ostermans marmorhallar, med dess välbevarade marmorkolonner, som då bör friställas.

Tunnelbaneentrén mot Birger Jarlsgatan bör behållas och inte avlägsnas om en ny entré görs från gallerian, vilket ju skulle ge längre avstånd för resenärer utifrån.

Bostäderna i huset Grev Turegatan 13 bör behållas, vissa kontoriserade bostäder bör återställas och nya inredas på Humlegårdsgatan 17. Detta skulle ge betydligt fler bostäder än i programförslaget. Det väl utformade glastaket över den gamla privatgatan bör behållas och inte höjas.

Efter den nästan totala rivningen av nedre Norrmalm finner Samfundet S:t Erik det minst sagt anmärkningsvärt att det vid Stadsbyggnadsnämndens sammanträde i juni endast var ett parti (FP) som motsatte sig rivning av de två särskilt värdefulla gathusen i kvarteret och att samtliga partier accepterade alla övriga rivningar.

Den föreslagna genomgripande förändringen av det traditionsrika kvarteret Sperlingens Backe är ur både kulturhistorisk- och hållbarhetssynpunkt orimlig. Kvarterets bebyggelse bör bevaras och förvanskade fasader återställas.

Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Fredrik von Feilitzen
Styrelseledamot

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

Samfundet S:t Erik
Stockholm

YTTRANDE
2017-06-29

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Sperlingens Backe 56, Sturegallerian, förslag till detaljplan S-Dp 2014-00404

I programsamrådet för kvarteret Sperlingens Backe.2015 lämnade Samfundet S:t Erik ett starkt kritiskt yttrande. Bilaga 1. I det nu aktuella detaljplaneförslaget har några förbättringar gjorts, Freys hyrverk bevaras, ett par fasader åtgärdas och vissa hushöjder sänkts något.

I allt väsentligt kvarstår emellertid Samfundets kritik mot de omfattande rivningarna av ett stort antal hus, byggda mellan 1880-talet och 1980-talet, och utplånandet av Sturegallerian i sin nuvarande form.

Gallerian är unik i Sverige genom sin högklassiga postmoderna arkitektur, sin intima karaktär och fina anpassning till äldre värdefulla byggnader, sin småskaliga affärsstruktur, sina många specialaffärer och sina olikartade restauranger och caféer.

Sedan Sturegallerian färdigställdes har förvanskningar och övermålningar med vit färg gjorts, framförallt i ljusgårdarna, vilka bör återställas. Vissa funktionellt betingade förändringar kan naturligtvis göras, framförallt vore det välkommet med en väl gestaltad koppling till Marmorhallarna.

Den föreslagna nya gallerians gångar (ungefär lika breda som i den befintliga gallerian) löper i cirkel. Detta är naturligtvis möjligt att åstadkomma även i den nuvarande gallerian.

Bångska palatsets hyvlade fasad säger man sig rekonstruera, men det som föreslås är i stället en ny, artikulerad fasad, egendomligt nog i sten. Av Stockholms många hyvlade fasader är Bångska palatsets den mest angelägna att återställa p.g.a husets representativa arkitektur (arkitekt A E Melander) och läget vid Stureplan och i Kungsgatans fond. Rekonstruktionen måste göras i puts och i alla detaljer, inklusive den slående skulpturala utsmyckningen.

De föreslagna höga byggnaderna i kvarterets inre skulle ge en förgrovning av stadssiluetten och bli synliga särskilt från Birger Jarlsgatan och Kungsgatan. Inte minst för Bångska palatset blir den högre bakomliggande byggnaden till skada, med dess lysande fönster.

Även fasaden på huset Stureplan 2 föreslås bli endast summariskt rekonstruerad, men bör göras exakt. Detsamma gäller portalen till Ostermans marmorhallar, Birger Jarlsgatan 18.

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Ostermans marmorhallars hus byggdes ut med det s.k. parkeringshuset Grev Turegatan 3–5 (gårdshuset 1930, gathuset 1938, arkitekt Mauritz Dahlström), vilket fortfarande avses att rivas. Det inrymmer nu på alla plan utom plan 2 kontor mot Grev Turegatan. Det har inte bara en elegant funkisfasad utan dessutom bevarad inredning från Ostermans legendariska bilhall i de två nedre våningsplanen, med ståtliga kannelerade kolonner i kolmårdsmarmor och marmor i golv och väggar.

I den antikvariska förundersökningen 2014 finns planritningar med äldre byggnadsdetaljer markerade, men en regelrätt kulturhistorisk inventering av de nu uppdelade och ombyggda bilhallarna tycks inte vara gjord – men bör göras. Parkeringshusets marmorhallar borde i möjligaste mån återställas och integreras med gallerian, som då skulle få en kompletterande, fascinerande miljö med flera möjliga användningssätt.

Även restaurang Tures eleganta och genomtänkta glasöverbyggnad (arkitekt Hans Murman) avses obegripligt nog att rivas, vilket vore till stor skada.

Det stora postmodernistiska kontorshuset Humlegårdsgatan 17 är högst ofullständigt redovisat i utredningsmaterialet. Det är från 1988 och av hög klass, väl inpassat i gatulinjen och ritat av arkitekten Lennart Skoogh, som hade huvudansvaret för Sturegallerian. Det bör absolut bevaras. Samtliga rivningshotade hus bör behållas även av hållbarhetsskäl, vilket vi poängterat även i föregående yttrande.

De föreslagna omfattande rivningarna av kvarterets bebyggelse och utplånandet av den unika och högklassiga Sturegallerian måste avisas och en helt ny detaljplan utarbetas.

Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Fredrik von Feilitzen
Styrelseledamot